

Handläggare
Jesper Ackinger
Telefon: 08 - 508 29 611

Till
Kommunstyrelsen

Järvalyftet 2007-2012. En satsning som gör skillnad.

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Rapport angående ”Järvalyftet 2007-2012. En satsning som gör skillnad”, bilaga 1, godkänns
2. Kommunstyrelsen ansvarar för samordning och uppföljning av Vision Järva 2030, såväl som Vision Söderort och kommande ytterstadsvisioner, och i konsekvens med detta avvecklas den politiska styrgruppen för ytterstaden
3. Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret fortsatt uppdrag att leda och samordna stadens arbete med Vision Järva 2030
4. Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att i samverkan med Stockholms Stadshus AB, Stockholm Business Region och Exploateringsnämnden verka för samt samordna etableringar i stadsdelarna kring Järva

Irene Svenonius
Stadsdirektör

Staffan Ingvarsson
Biträdande stadsdirektör

Bakgrund

Järvalyftets inriktningsbeslut fattades av kommunfullmäktige den 13 september 2007 och den 17 oktober samma år lade en enig politisk styrgrupp, med representanter från alla partier i kommunfullmäktige, fram en gemensam målbild. Järvalyftet skulle vara en långsiktig satsning inom fyra huvudområden.

- Bra boende och mer varierad stadsmiljö
- Trygghet i vardagen
- Stärkt utbildning och bättre språkundervisning
- Fler jobb och ökat företagande

Inriktningsbeslutet och målbilden hade en bakgrund i sedan länge kända utmaningar i Järva. Utmaningar, som Järva delar med många miljonprogramsområden, och som motiverat talrika satsningar under de senaste decennierna, i såväl statlig som kommunal regi. Trots goda syften, stort engagemang och betydande resurser, kvarstod dock merparten av de problem som motiverat satsningarna: hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och högt bidragsberoende – faktorer som kan sammanfattas i begreppet utanförskap.

Det som utmärker Järva – och många andra miljonprogramsområden – är att tekniska och stadsbyggnadsmässiga utmaningar förenas med sociala och utbildningsmässiga. Till detta kommer de utmaningar kring miljö och utanförskap som dagens samhälle generellt möter. Skälen till att tidigare satsningar inte nått ända fram är givetvis många och komplexa, men två orsaker kan skönjas: Tidigare insatser har ofta varit för snäva och/eller inte getts tillräcklig tid.

Järva är idag ett område, vars stadsdelar – Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta – rymmer 65 185 invånare (2011). Beläget mitt emellan Stockholms city och Arlanda flygplats och med två t-banelinjer, två pendeltågslinjer och två europavägar kan kommunikationsläget knappast vara bättre. Planering pågår för snabbspårväg genom stadsdelarna.

Under 2007-2011 har sammanlagt 147,7 mnkr av projektmedlen, som kommunfullmäktige reserverat för arbetet, anslagits till olika satsningar inom Järvalyftet. Medlen har använts till ett 30-tal separata projekt i linje med Järvalyftets

målbild och Vision Järva 2030. En bärande princip har varit en stabil ekonomi. Många tidigare satsningar har fått förlita sig på projektmedel och när dessa sinat har ofta satsningarna dött ut. Från början slogs därför fast att Järvalyftets huvudsakliga finansiering skulle komma från de berörda verksamheternas ordinarie budgetar.

Ärendet

Stadsdirektören beställde 2012 en rapport över arbetet med att uppfylla kommunfullmäktiges beslut den 15 april 2009 om Vision Järva 2030.

Ärendets beredning

Ärendet har initierats av stadsdirektören och beretts av förnyelseavdelningen.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret menar att arbetet i Järvalyftet, och därmed uppfyllandet av kommunfullmäktiges beslut om Vision Järva 2030, har tagit viktiga steg framåt under dessa första fem år. Denna PM pekar på ett antal utmaningar som staden behöver möta, i vissa fall på nya vägar. Arbetet tar i många fall lång tid, exempelvis stadsplanering, etablering av företag och utbildningar samt attitydförändringar. Det är därför kontorets mening att arbetet med att uppfylla kommunfullmäktiges beslut om Vision Järva ska fortsätta.

Stadsledningskontoret ska, under tiden fram till och med sista december 2014, fortsätta att

- Samordna stadens förvaltningar och bolag
- Samordna stadens och externa aktörer
- Genomföra regelbundna uppföljningar
- Löpande utvärdera ytterstadsarbetet.

Järvalyftet är en del av stadens långsiktiga arbetet med att utveckla ytterstaden. I april antog kommunfullmäktige Vision Söderort 2030 och stadsledningskontoret har initierat framtagandet av vision för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde. Inom ramen för ytterstadsarbetet sker ett kontinuerligt arbete med uppföljning och erfarenhetsspridning.

Arbetet med att uppfylla Vision Järva 2030, Järvalyftet, har under de första fem åren genomfört ett stort antal projekt inom de fyra områden som kommunfullmäktige slagit fast.

Bra boende och mer varierad stadsmiljö

Stadens bostadsbolag har inom ramen för Stimulans för Stockholm genomfört upprustningar av respektive bostadsbestånd runt Järvaområdet. Svenska Bostäder kommer att renovera 500 lägenheter årligen och driver också ett projekt, Hållbara Järva, som beviljats medel av Delegationen för hållbara städer i syfte att utarbeta effektiva och för de boende attraktiva metoder för att renovera miljonprogrammets lägenheter. Nydalsparken har med omvandlats till parkouranläggning som lockar besökare från hela Stockholm. I den här punkten ryms också den numera permanentade Tensta konsthall, som utgör en ny träffpunkt och målpunkt i stadsdelen Tensta. Tensta konsthall var tidigare ett projekt inom ramen för Vision Järva. Ett antal program och detaljplaner har tagits fram.

Trygghet i vardagen

Stadsdelsnämnderna på Järvaområdet har lagt ned stora resurser på trygghetsskapande åtgärder med Järvaandan som sammanhållande paraply. Samverkan sker mellan polis, socialtjänst, skola och fritid, inte minst inför helgkvällar då samma information når ut samtidigt till alla berörda. Under skolloven har extra insatser för ungdomar inneburit att antalet brott har minskat. Mellan 2006 till 2011 har antalet brott under jullovet minskat med 40 procent. Brandinformatörer är regelbundet i skolor och på evenemang i stadsdelarna för att informera om brandsäkerhet.

Stärkt utbildning och bättre språkundervisning

Minst två skolor har medvetet arbetat för att etablerat koppling mellan skola och näringsliv, Rinkebyskolan och Hjulstaskolan. En skolstrategi har implementerats för hela ytterstaden och utbildningsnämnden avsätter resurser för att arbeta extra intensivt med skolor med låga resultat och stora utmaningar. Enbacksskolan uppvisar en högre gymnasiebehörighet än staden i stort. Utbildningsnämnden har analyserat resultaten och arbetar för att sprida goda resultat över hela staden. Skolans förbättrade resultat beror bland annat på god pedagogik och tydligt ledarskap från skolledningen. Projektet Järvalärling kommer att utvärderas efter vårterminen 2013. Klart är att lärlingsutbildningen

kommer att finnas kvar i någon form. Projektet har visat på utmaningen att arbeta med ungdomar som står långt från studier eller arbetsmarknad.

Fler jobb och ökat företagande

En bra utbildning och tidigare erfarenhet är viktiga grundstenar för att lyckas på arbetsmarknaden. Under 2011 anställdes över 1 600 ungdomar från Järvafältet mellan 16 till 18 år som feriearbetare i stadens förvaltningar och bolag. Sedan 2009 har staden haft höga ambitioner vad gäller antalet feriearbetande ungdomar vilket har bidragit till minskad social oro under sommarlovet. Inom Järvaandan har olika insatser syftat till att stärka småföretag utanför Kista arbetsplatsområde, bland annat genom olika kurser och informationstillfällen. En ny gymnasieskola, Stockholm Science and Innovation School, ska etableras i Kista. Skolan är ett resultat av nära samarbete mellan offentliga och näringslivet. Utbildningsnämnden samarbetar med KTH och Stockholms universitet samt med stiftelsen Elektrum och Ericsson, Microsoft, IBM och Tata Consultancy Services. Skolan ska förbereda eleverna för vidare studier på de tekniska högskolorna, men även ge goda förutsättningar för anställning i ICT-branschen.

Arbetsmarknadsnämnden har genom Jobbtorg Stockholm framgångsrikt arbetat med att få individer att gå från försörjningsstöd till egen försörjning. Runt Järvafältet finns Jobbtorg Stockholm i Kista med filialer i Lunda företagsområde samt en del särskilt riktad mot unga vuxna i Kista. I tabellen nedan redovisas resultaten för stadsdelarna runt Järvafältet samt staden i sin helhet.

	Rinkeby-Kista		Spånga-Tensta		Staden	
	Inskrivna	Avslutade	Inskrivna	Avslutade	Inskrivna	Avslutade
2008	1477	34%	1184	41%	8746	42%
2009	1718	37%	1264	41%	9960	43%
2010	1543	48%	1038	54%	8829	52%
2011	1254	45%	801	44%	7280	50%
2012	1044	46%	695	53%	6382	53%

Inskrivna är hur många som deltar i Jobbtorget verksamhet. Avslutade är andelen som avslutas pga arbete och studier. Ett fåtal andra avslutas pga flytt.

Investeringar

Stadsledningskontoret ansvarar för att samordna, fördela och leda arbetet med att uppfylla Vision Järva 2030 med tillhörande handlingsplan. En stor del av arbetet sker i stadens nämnder och bolag som har att inom ordinarie verksamhet prioritera och styra insatser till ytterstaden, däribland Järvafältet för att uppfylla visionerna. I tabellen nedan redovisas investeringsvolymen för de största nämnderna och bolagen som arbetar inom ramen för Vision Järva 2030.

Nämnd/Bolag	2007-2011	2012-2030
Exploateringsnämnden	27,5 mkr	665,5 mkr
Rinkeby-Kista SDN	23,7 mkr	15,6 mkr (t.o.m. 2017)
Spånga-Tensta SDN	23,6 mkr	16,3 mkr (t.o.m. 2017)
Trafiknämnden	4,2 mkr	134,5 mkr
Svenska Bostäder	1 593 mkr	6 900 mkr
Familjebostäder	25,2 mkr	165 mkr
Summa:	1 697 mkr	7 897 mkr

Inriktning 2030

Arbetet med att uppfylla kommunfullmäktiges beslut om Vision Järva 2030, inom ramen för Järvalyftet, har skapat ett gott samarbetsklimat mellan stadens olika förvaltningar och mellan staden och det civila samhället. Det har, och är, en ständig lärandeprocess där spridning av goda erfarenheter och användande av förvärvad kunskap även fortsättningsvis ska stå högt på agendan.

Det finns många olika delar kvar att arbeta med inom ramen för Vision Järva 2030, och staden behöver samla sig för en delvis ny ansats. Program och detaljplaner är på gång fram vilket lägger en ny grund för det framtida arbetet.

Programmen och detaljplanerna innehåller delvis nya bostäder, som Rinkebyterrassen som är ett resultat av överdäckningen av E18, sammankopplingen av Rinkeby och Stora Ursvik, Rinkebystråket och Kistas framväxt, men även ny infrastruktur som Tvärbanan mellan Alvik och Kista.

Dessa satsningar bör kompletteras med ett intensifierat arbete med nya och större företag kring Järvafältet. Inte bara i Kista arbetsplatsområde, som har en unik särställning ur ett globalt perspektiv, utan även i övriga stadsdelar i Järva. Staden kan,

och bör, spela en viktig roll för att öka attraktiviteten för näringslivet i exempelvis Rinkeby, Tensta och Husby genom att medvetet och strategiskt placera verksamheter som ökar dagbefolkningen och ger ett bättre underlag för service. Ett bra exempel är servicenämndens etablering av kontaktcenter i Husby. Kommunstyrelsen har uppmanat ett antal nämnder och bolag att söka etablering runt Järvafältet eller övriga ytterstaden. Dessa är kulturnämnden, utbildningsnämnden samt AB Stokab.

I och med förverkligandet av Rinkeby Allé kommer ett antal nya verksamhetsytor att tillskapas. Det är av stor vikt att staden gör gemensamma ansträngningar så att området får en positiv start. Samtidigt bör möjligheterna att underlätta för småföretagare undersökas. Stadsledningskontoret betonar att staden ensamt inte kan, och ska, ansvara för samtliga delar i etableringen. Staten bör uppvaktas för att undersöka möjligheten att etablera sig runt Järvafältet,

Kopplingen mellan Kista arbetsplatsområde och övriga Järvafältet behöver förstärkas, både fysiskt genom förbättrade förbindelser, men även kunskaps- och kompetensmässigt genom ett ökat, strategiskt utbyte. Genom att successivt tillåta fler verksamheter i enlighet med gällande kulturreservat på Järvafältet kan de olika stadsdelarna bindas samman, exempelvis begravningsplats. Staden bör även aktivt arbeta för att inkludera aktörerna i Lunda industriområde i arbetet med Vision Järva, både vad gäller fysiska kopplingar som övriga samarbeten.

Stadsledningskontoret menar att det fortsatta arbetet med Vision Järva 2030 bör ha en starkare koppling mot arbetsmarknad, näringsliv och utbildning för att komplettera satsningarna på nya program, detaljplaner och infrastruktur.

Stadsledningskontoret anser med anledning av ovanstående att det politiska ansvaret för uppföljning, utförande och samordning bör ges direkt till kommunstyrelsen.

Det är kommunstyrelsen som av kommunfullmäktige har en samordnande uppgift inom staden och är stadens naturliga samlade organ för relationer med andra myndigheter. Under den uppbyggnads- och etableringsfas som arbetet med Järvalyftet/Vision Järva hittills befunnit sig i har den politiska styrgruppen varit en form för att särskilt fokusera på arbetet.

Det arbete som har skett under de första åren har inneburit en hel del framsteg. Mätningar i Järvaområdet visar att de boende är både nöjdare och känner sig tryggare än tidigare. Vision Järva 2030 har sedan starten även kompletterats med Söderortsvisionen och under 2013 kommer Vision Hässelby-Vällingby behandlas av kommunfullmäktige. Behovet av att samordna arbetssättet över staden och dela med sig av kunskaper och erfarenheter har därför vuxit radikalt. När det nu finns visioner för större delen av Stockholms stad ökar även behovet av att inordna arbetet i stadens löpande utvecklingsarbete. Arbetet måste präglas av systematik och långsiktighet.

I den fas och med det särskilda ansvaret framgent avseende samordning med interna och externa aktörer anser stadsledningskontoret det naturligt att ansvaret flyttas till kommunstyrelsen och att den särskilda politiska styrgruppen avvecklas.

Bilagor

1. Järvalyftet 2007-2012 En satsning som gör skillnad